

2022

Jaarverslag

DE CASTEELSE POORT

museum van de stad Wageningen

Museum De Casteelse Poort
Bowlespark 1a, 6701 DN Wageningen
0317 421436

info@casteelsepoort.nl - www.casteelsepoort.nl

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord voorzitter	Blz. 3
Medewerkers	Blz. 4
Financiën	Blz. 5
Bezoekers	Blz. 6
Commissie herinrichting historische presentatie	Blz. 8
Bouwcommissie	Blz. 10
Tentoonstellingscommissie	Blz. 11
Kunstcommissie Koetshuis	Blz. 14
Collectiecommissie	Blz. 15
Educatiecommissie	Blz. 17
Winkel & Balie	Blz. 18
Public Relations & Evenementen commissie	Blz. 19
ICT	Blz. 22
Bijlage 1: Aanwinsten collectie	Blz. 23
Bijlage 2: Vrijwilligers	Blz. 25

Bowlespark 1a (0317) 42 14 36 Rekeningnr. IBAN NL39INGB0000421656
6701 DN Wageningen info@casteelsepoort.nl t.n.v. Stichting Historisch Museum Wageningen
KvK dossier 41049545 www.casteelsepoort.nl BTW nr NL 8046 29 419

VOORWOORD

Gelukkig begon corona aan het begin van het jaar te verdwijnen en daarmee de speciale maatregelen. Gelukkig voor de bezoekers, maar zeker ook voor de vrijwilligers die met alle beperkingen het museum draaiende wisten te houden.

Na het afscheid van Jelle Vervloet trad het bestuur in zijn voetsporen door opnieuw een aantal zaken bij de gemeente aan te kaarten. Daartoe brachten we eerst een bezoek aan een aantal musea in en buiten onze regio. En dan blijkt dat de ondersteuning van onze gemeente schril afsteekt bij die van andere gemeenten.

Groot is de behoefte aan een parttime directeur, iemand die eenduidig de vrijwilligers kan aansturen en de dagelijkse leiding heeft, evenals de zorg voor de in- en externe contacten.

Daarnaast is een aanvullende subsidie nodig om de ver- , nieuwbouw te kunnen realiseren. Met het legaat kunnen we een start maken, maar is niet voldoende om de prima plannen van de herinrichtingscommissie ook uit te kunnen voeren.

Om de soms wat haperende communicatie te verbeteren heeft het bestuur regelmatig overleg met de voorzitters van de commissies. Ook het wekelijks kantooroverleg draagt hiertoe goed bij. Het bestuur is zeer tevreden met het werk en de inzet van vele vrijwilligers. Moeilijker is het, maar dat is een algemeen probleem, om nieuwe vrijwilligers te werven. Dat geldt evenzeer voor de uitbreiding met nog twee bestuursleden.

Terugkijkend naar het jaar 2022 is dat met een lichte tevredenheid, mooie tentoonstellingen, een heringerichte zaal 40-45 die door alle scholen in Wageningen worden bezocht.

Liesbeth Tuijnman, voorzitter

MEDEWERKERS

In 2022 waren er 75 vrijwilligers in het museum actief.

De samenstelling van het bestuur was in 2022 als volgt:

- Dhr. J.A.J. Vervloet, voorzitter (tot 1 juli)
- Mw. E. Tuijnman, voorzitter (vanaf 1 juli)
- Dhr. L.C. van Loon, vice-voorzitter en 2e secretaris (tot 13 april)
- Dhr. R. Janssen, penningmeester
- Dhr. W. Heijman, vice-voorzitter (vanaf 1 juli)
- Mw. E. Storchi, secretaris,
- Dhr. D. van der Sleen, secretaris (vanaf 1 mei 2022)
- Dhr. P.M. Kernkamp (gemeentearchivaris), adviseur

Naast de bestuursleden zijn beperkt tekeningsbevoegd:

dhr. A.N.M. Delhez en dhr. J. van Nielen

De volgende bestuurszaken zijn onder meer behandeld in het verslagjaar:

- Verbeteren van de interne communicatie
- Aanpassingen van de organisatie aan nieuwe wettelijke maatregelen
- Diverse personele aangelegenheden
- Opstellen van plannen voor herinrichting van de historische presentaties in het Museum
- Planontwikkeling verbouw- en herinrichting
- Aansluiten bij diverse initiatieven ter versterking van de culturele sector (o.m. Netwerk Erfgoed Wageningen)
- Samenwerking met Historische Vereniging Oud-Wageningen en Stichting Gilde Wageningen

FINANCIËN

Voor een gedetailleerd overzicht van de financiën verwijzen we naar het financieel jaarverslag.

Na 2 magere coronajaren bleek 2022 financieel goed uit te pakken, onder andere door compensatie van de gemeente voor coronakosten in vorige jaren. Daardoor ontstond er nu weer ruimte om te reserveren voor toekomstige investeringen.

De exploitatie kan als volgt worden samengevat (in duizenden euro's):

	2022	2021	2020
Subsidie Gemeente Wageningen	51	42	42
Entree en winkel	13	6	6
Overige bijdragen	3	0	0
Totaal Baten	67	48	48
Kosten tentoonstelling en publiciteit	25	9	9
Kosten Huisvesting	25	34	25
Organisatie en kantoor	7	5	6
Totaal kosten	57	48	40
Resultaat voor bestemming	10	0	8
Toevoeging aan bestemmingsreserves	10	0	8

De financiële positie op langere termijn (reserveringen en eigen vermogen) steeg van 80 naar 227 duizend euro. De forse stijging is het gevolg van een ontvangen legaat, netto € 150.000. Hiermee is een mooi toekomstperspectief voor de vernieuwingsprojecten.

In cijfers ontstaat het volgende beeld:

	2022	2021	2022
Vaste activa	2	12	2
Geldmiddelen en vorderingen	226	70	81
Totaal Bezittingen	228	82	83
Schulden (kortlopend)	1	2	4
Eigen vermogen en reserves	227	80	79

BEZOEKERS

Bezoekersaantallen

In totaal ontving het museum in het verslagjaar 4270 bezoekers.

Bezoekersaantallen 2022

In het afgelopen jaar bezochten 4270 bezoekers ons museum, een aantal dat weer een beetje het niveau haalt van voor de coronajaren. De registratie was door personele en organisatorische redenen niet volledig betrouwbaar. Met name de bezoekers bij evenementen lijkt incompleet.

Desalniettemin kan de volgende onderverdeling gemaakt worden:

Bezoekers met museumkaart	2425
Betalende bezoekers volwassene	671
Betalende bezoekers kindertarief	23
Gratis toegang	1059
<hr/>	
Totaal	4270

Een overzicht van de bezoekersaantallen in de afgelopen jaren, geregistreerd bij de Museumvereniging, geeft het volgende beeld:

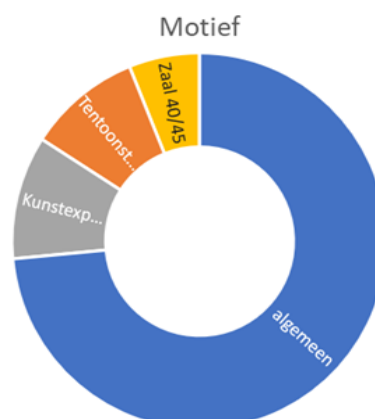
2022	4270
2021	1774
2020	2185
2019	5378

Herkomst en motief van het bezoek

Om de geografische spreiding van de bezoekers te bepalen werd van individuele bezoekers gevraagd hun postcode (herkomst) en motief van het bezoek. Motief werd in vier categorieën ingedeeld, te weten; de Tijdelijke tentoonstellingen, de Kunstexpositie of de specifieke belangstelling voor Zaal 40/45. De telling resulteerde in een totaal van 2222 scores. Afgezet tegen het aantal van 3211 betalende bezoekers levert dat een respons op van 69 %.

Bezoekersmotief:

Algemeen	71.1 %
Tentoonstellingen	13.6 %
Kunst (koetshuis)	9.8 %
Zaal 40/45	5.5 %

Voor de herkomst is op basis van de verstrekte postcode een indeling gemaakt voor Wageningen en directe regio (Rhenen/Veenendaal, Ede/Bennekom en Renkum/Arnhem).

Daarnaast werden alle bezoekers min of meer provinciaal verdeeld op basis van postcode verspreiding gebieden (zie kaartje). Circa de helft van de bezoekers komt uit de directe regio, waarvan twee derde uit Wageningen zelf.

Op basis van een landelijke verdeling komt ook de helft (ca. 51 %) van het aantal bezoekers uit Gelderland. Daarvan is ca. 45 % toe te rekenen aan de directe regio, dus 6 % komt elders uit de provincie. Voor de provincie Utrecht geldt hetzelfde: Het totaal bedraagt 13.2 %, waarvan 4,4 % uit de regio (elders in Utrecht dus 8.8 %).

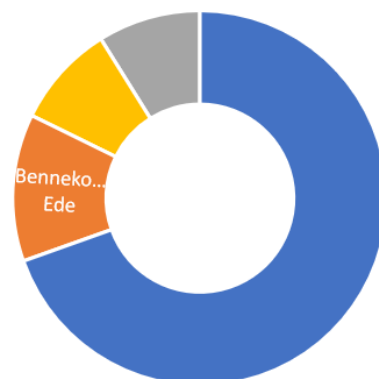
Herkomst regio	Wageningen	34,5
	Bennekom/Ede	6,3
	Renkum/Arnhem	4,4
	Rhenen e.o.	4,4
	Totaal regio	49,6
Herkomst landelijk	Noord Holland	9,2
	Zuid Holland	9,1
	Utrecht	13,2
	Zeeland, West Brabant	1,4
	Zuid Brabant, Limburg	10,6
	Gelderland, Overijssel	50,9
	Drenthe, Friesland, Groningen	2,6
	Buitenland	3
		100

Herkomst

Herkomst binnen de regio

COMMISSIE HERINRICHTING

HISTORISCHE PRESENTATIE

Bidboek

Nadat het museumbestuur op 15 november 2021 akkoord was gegaan met de uitbreiding van de huidige historische presentatie – nu tentoongesteld in de Historiezaal, de kelder en in de Torckkamer – met de J.J. de Goedezaal, kon de werkgroep starten met het maken van het bidboek. Hierin wordt aan de hand van het afwisselende Wageningse landschap en zijn bewoners de nieuwe inrichting gepresenteerd.

Oorspronkelijk was de deadline voor het bidboek 1 december, maar gelukkig liet de subsidiegever – het Prins Bernhard Cultuurfonds – ons weten dat de inleveringsdatum vanwege de aanhoudende coronamaatregelen was doorgeschoven naar eind 2022.

Begin maart was het zover: het bidboek was klaar en kon aan de burgemeester gepresenteerd worden. Eind juni 2022 kon het bidboek opnieuw geprint worden met een voorwoord van burgemeester de heer Floor Vermeulen. Ook het Bernhardfonds was tevreden en maakte het subsidiebedrag over.

Verbouwing

Inmiddels werd er eind 2021 een heel nieuw vergezicht geopend, doordat het bestuur op de vergadering van 15 december 2021 besloot om het legaat Zomer te accepteren. Daardoor werd het mogelijk om plannen te maken voor een veel grotere ingreep, namelijk uitbreiding en verbouwing van het hele museum! Dat betekent echter dat de Commissie Herinrichting voorlopig moet wachten met het verwezenlijken van het bidboek totdat er meer duidelijk is over de (ver)bouw (ings)plannen. De eigen bijdrage van het museum aan de herinrichtingsplannen bedraagt €50.000. Dit bedrag blijft gereserveerd totdat het totaal benodigde bedrag voor de herinrichting bijeen is gebracht.

Op 7 juni 2022 was er een overleg tussen vertegenwoordigers van de bouwcommissie en de herinrichtingscommissie in aanwezigheid van de heer Ben Bregman, adviseur van Erfgoed Gelderland.

Enkele genomen besluiten die de Herinrichtingscommissie en de Bouwcommissie aangaan:

- Beide projecten verbouwing en herinrichting in gezamenlijk bidboek voor presentatie plannen naar buiten. Intern blijven het twee aparte projecten.
- Aantrekken professionele sponsorwerver voor beide projecten.
- Benodigde bedrag van €52.000 voor de restauratie en aanpassing van de ruimtes voor de herinrichting historische presentatie wordt meegenomen met de verbouwing
- Herinrichting kan pas plaats vinden na voltooiing verbouwing.

Vorbereidingen voor de herinrichting

Inventarisatie collectie

Als voorbereiding op de herinrichting moeten we een lijst samenstellen van de voorwerpen die we in de toekomstige opstelling permanent tentoon willen stellen. Hiervoor moet allereerst onze eigen museumcollectie worden doorgelicht en per thema bekeken. De rode of liever groene draad hierin is het Wageningse landschap: het prehistorisch landschap, landschap als bedreiging, van industrieel naar academisch landschap, om een paar thema's te noemen.

Daarna: zijn de geschikte objecten in een goede conditie of moeten ze gerestaureerd worden?

En welke prachtige en ook belangwekkende objecten willen we in bruikleen vragen en als we daar toestemming voor krijgen; moet daar ook wat aan gesleuteld worden voordat ze de vitrine in kunnen? Elly van der Velde zal dit project samen met Saskia Werner in opdracht van het museum uitvoeren.

Documentaire 'Wageningse gezichten'

De herinrichting gaat niet alleen over het verleden, maar ook eigentijdse onderwerpen zullen een plaats krijgen. Om hiermee te beginnen gaan we een kleine documentaire van ongeveer 12 minuten laten maken: Wageningse gezichten. Hierin willen we de enorme diversiteit van Wageningen in een notendop vangen door ongeveer 10 Wageningers in een zo divers mogelijke samenstelling te interviewen; hoe zijn ze hier terechtgekomen, hoe beleven ze Wageningen en wat zijn hun ideeën voor een betere stad? Het zijn natuurlijk vignettes maar samen zullen ze hopelijk een mooi beeld geven. De provincie Gelderland subsidieert 75% van de kosten.

Het project zal worden uitgevoerd door MUG media en Bureau Uit de tijd.

Afscheid Jos van Raan

In april 2022 nam Jos van Raan afscheid van het museum en van de Commissie Herinrichting. Vanaf begin 2017 was hij betrokken bij de herinrichting van zowel zaal 40 – 45 als van de historische presentatie. Hij en zijn vrouw Gerda verhuisden naar Den Haag.

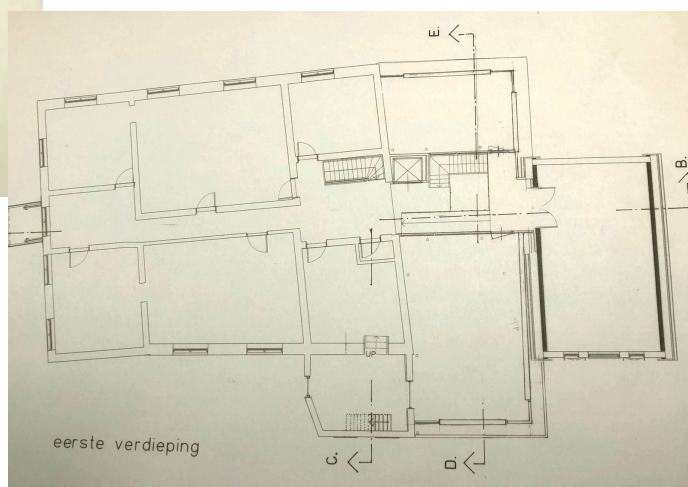
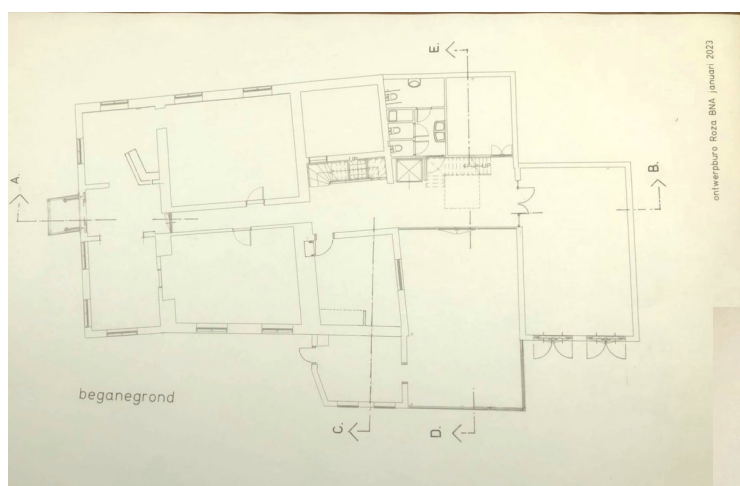
Officiële opening Zaal 40 – 45

Jos kon nog net op tijd de feestelijke opening van Zaal 40 – 45 meemaken. Burgemeester Floor Vermeulen sprak de genodigden toe en knipte samen met de Projectleider Priscilla van Leeuwen het lint door. Eindelijk – na twee jaar uitstel vanwege corona – was de zaal officieel geopend!

BOUWCOMMISSIE

De Bouwcommissie is in 2022 door het bestuur ingesteld om de vanwege de herinrichting noodzakelijke verbouwing van het museum in goede banen te leiden. De commissie houdt zich bezig met het maken van het ontwerp voor het vernieuwde museum, de vergunningen en de begeleiding van het bouwproces. Zij bestaat uit een tweetal bestuursleden (Roeland Janssen en Wim Heijman), de technische dienst van het museum (Jilles van Nielen), vertegenwoordigers van de gemeente die eigenaar is van het gebouw (Rinus Schot en Maarten van de Wijngaart) en de architect Pieter Roza.

De bouwcommissie streeft ernaar om in goed overleg met het museumbestuur, de gemeente en alle andere commissies de verbouwing tot een goed einde te brengen.

TENTOONSTELLINGSKOMMISSIE

De tentoonstellingscommissie (TTC) heeft als taak het bedenken en samenstellen van boeiende exposities in de daarvoor beschikbare ruimtes (de Opkamer en 3 zalen op de eerste verdieping van museum De Casteelse Poort), bedoeld voor een breed publiek. Letterlijk: "alle bewoners en belangstellenden de gelegenheid bieden om kennis te maken met de rijke geschiedenis van stad en streek".

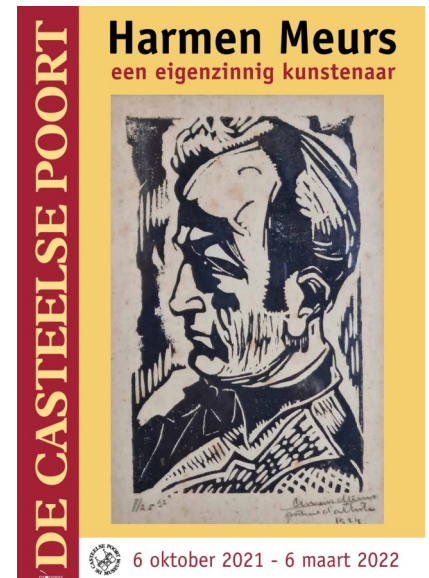
De focus van deze tentoonstellingen (twee per jaar, elk met een looptijd van 5 maanden) ligt op cultuur, kunst en geschiedenis, vaak op het snijvlak van die drie. Daarbij is er altijd een duidelijke link met het Wageningse. Het thema van de wisseltentoonstelling wordt in overleg met het bestuur vastgesteld: de TTC levert een longlist en een shortlist van 3 onderwerpen aan; het bestuur kiest daaruit één thema. Daarnaast wordt een aantal kleine exposities ingericht, vaak gekoppeld aan een actualiteit of thema. Dit kan zijn de Maand van de Geschiedenis, de Open Monumentendag, een Lustrum of een andere speciale Wageningse aangelegenheid (zoals bijvoorbeeld de Culturele Ronde).

De Tentoonstellingscommissie werkt samen met vrijwel alle andere commissies van het museum: met de pr-commissie (PR) door het aanleveren van teksten, beeldmateriaal en ideeën voor uitnodigingen/affiches voor de nodige PR rond exposities. In overleg met de Educatiecommissie (EC) worden activiteiten voor de jeugd ontwikkeld, die aansluiten bij het thema van de lopende tentoonstellingen. Ook worden in overleg met Bestuur en PR activiteiten georganiseerd die passen bij het thema van de exposities, zoals lezingen, excursies, wandelingen, artikelen en dergelijke.

Adviezen m.b.t. de te exposeren objecten uit eigen collectie en de bruiklenen worden geleverd door de Collectiecommissie (CC). Dit betreft bijvoorbeeld omgevingscondities zoals temperatuur, luchtvochtigheid, licht en de te gebruiken expositiematerialen. Tenslotte wordt de programmering (inhoud, logistiek, looptijd) van de wisseltonstellingen afgestemd op de expositie van de Kunstcommissie (KC). In uitzonderlijke gevallen gebruikt de TTC ook (delen van) het Koetshuis, maar alleen na overleg. Tevens heeft de TTC (in de persoon van de voorzitter, Jan Schakel) regelmatig overleg met de contactpersoon van het Bestuur (Liesbeth Tuijnman).

In 2022 bestond de TTC uit Ditta van Vliet, Jan Nab, Jan Schakel, Jola Gerritsen, Ger Naber, Hennie van Zuidam en Sanne Fonteijn-Roseboom. De TTC vergadert tweewekelijks op woensdag, van 10.00 tot 12.00 uur, maar in drukke tijden elke woensdagochtend. In totaal kwam de TTC in 2022 meer dan 30 keer bij elkaar. Steun en advies kreeg de TTC van Jean Gardeniers bij de expositie over Harmen Meurs, van Freerk Wiersum bij de expositie over de Wageningse Landschappen en van Bob Kernkamp bij de expositie over Wageningen Rampjaar 1672. In het najaar schoof Bert van den Broek aan bij de TTC in verband met een grote expositie over Wageningse Muziek (te vertonen voorjaar 2024).

Op 6 oktober 2021 startte de expositie 'Harmen Meurs. Een eigenzinnig kunstenaar'. De expositie werd in de lokale en regionale pers goed ontvangen, en kreeg zeker de nodige publiciteit. Ook in Harderwijk en in Arnhem werden in 2022 exposities over Harmen Meurs gehouden. Met beide musea is hierbij vanuit de Casteelse Poort samengewerkt. In het tijdschrift Oud Wageningen verscheen een groot artikel over leven en werk van Harmen Meurs, en in de zomer van 2022 schafte de Casteelse Poort zelf een werk van Harmen Meurs (olieverf op doek). De officiële sluiting van de expositie vond plaats op zondag 6 maart, en werd door tal van kenners en kennissen van Harmen Meurs bezocht.

Op zondag 1 mei opende burgemeester Floor Vermeulen de expositie 'Vrijheid geef je door; 75 jaar herdenken en vieren in Wageningen'. Deze expositie stond reeds gepland voor 2020, maar werd vanwege corona tweemaal eerder uitgesteld. De sluiting van deze expositie was op zondag 2 oktober. In de maand oktober organiseerde de TTC de expositie 'Wageningen Rampjaar 1672'. Deze expositie in het Koetshuis werd in samenwerking met de HVOW georganiseerd in het kader van de Maand van de Geschiedenis (thema 'Wat een Ramp!').

DE CASTEELSE POORT

Stad der bevrijding herdenkt en viert 1945 - 2022

4 mei - 2 oktober 2022

Vrijheid geef je door

www.casteelsepoort.nl

Expositie: Stad der Bevrijding

WAGENINGEN Burgemeester Floor Vermeulen opende zondag de expositie 'Stad der Bevrijding: Herdenkt en Viert' in museum De Casteelse Poort. Deze expositie laat zien hoe het einde van de Tweede Wereldoorlog in Wageningen jaarlijks herdacht en gevierd is. Het bekendste beeld is het defilé van veteranen. Daarnaast is er het Bevrijdingsfestival, elk jaar goed voor een stampvolle binnenstad. In de meidagen van 1945 is het geen feest in de stad, de bewoners zijn geëvacueerd, de stad is verwoest. Pas in augustus op donningedag vieren de Wageningers de bevrijding. In 1955 wordt de bevrijding voor het eerst groots gevierd met een tien dagen durende ring. Het volledige koningshuis kabinet waren aanwezig bij het trieste gedeelte. Het herdenken en vieren van de bevrijding is een traditie die sinds meer een eigentijdse vorm

en de capitulatie-wandeltocht. In de loop der tijd verandert het karakter van het bevrijdingsfeest in een bevrijdingsfestival, dat mensen uit heel het land naar Wageningen trekt. De expositie laat deze veranderingen overzichtelijk zien en geeft de bezoeker een helder tijdsbeeld van herdenken en vieren in Wageningen. Er zijn oude zwart-witte foto's en recente beelden van verschillende fotografen. Er zijn historische filmfragmenten en vitrines tonen memorabilia rond herdenken en vieren. Er is aandacht voor de verschillende herdenkingsmonumenten in de stad. De expositie gaat ook in op de vraag: waar werd de overgave door de Duitsers eigenlijk precies ondertekend in Wageningen? De expositie is vanaf nu te zien in museum De Casteelse Poort.

Burgemeester Vermeulen: "Het is niet alleen feesten, maar vooral blijven herdenken"

krijgt: het ontsteken van het bevrijdingsvuur, het defilé van het bevrijdingsvuur, het defilé, de herdenking. Het wordt steeds meer een feest voor de Wageningse bevolking met buurtfeesten, damtoernooien

Op zondag 6 november opende de expositie 'De verbeelding van het landschap; Wageningen op het kruispunt van vier landschappen'. Voor de ontwikkeling van de verhaallijn van deze expositie werd een klankbordgroep in het leven geroepen. Speciaal voor de tentoonstelling werd een video over de vier Wageningse landschappen gemaakt, en verscheen er een groot overzichtsartikel in het tijdschrift Oud Wageningen. Flankerend aan de expositie zijn wandelingen, fietstochten, artikelen, kinderworkshops en een lezingenserie gepland.

MUSEUM DE CASTEELSE POORT

DE VERBEELDING VAN HET LANDSCHAP WAGENINGEN OP HET KRUISPUNT VAN VIER LANDSCHAPPEN

9 NOVEMBER – 2 APRIL 2023

OPEN
woensdag t/m vrijdag 11:00 – 17:00 uur
zaterdag en zondag 13:00 – 17:00 uur

Museum De Casteelse Poort
Bowlespark 1a
6701 DN Wageningen

www.casteelsepoort.nl

WANDELING DOOR DE WAGENINGSE LANDSCHAPPEN

met *Wim Huijser*
auteur van het boek 'De landschappen van Wageningen'

ZONDAGMIDDAG 30 APRIL OM 13:30 UUR

- **Startpunt** Museum De Casteelse Poort
- **Gids** Wim Huijser
- **Lengte wandeling** ongeveer 9 km
- **Kosten** 10 euro per persoon

Dit is inclusief bezoek aan de tentoonstelling 'Wageningen op het kruispunt van vier landschappen' in museum De Casteelse Poort

Museum De Casteelse Poort
Bowlespark 1a
6701 DN Wageningen

Informatie en aanmelden: info@wimhuijser.nl

Foto: Sven Manschiet, Wageningen
Drukwerk: Michel Hildebrand, Wageningen

KUNSTCOMMISSIE KOETSHUIS

Het Koetshuis had een succesvol jaar na de 2 akelige corona jaren. We begonnen met kunst uit eigen bezit. Deze wordt om de paar jaar geëxposeerd in het museum en uit het 'stof' gehaald. Verrassend om dan weer te zien wat een prachtige aangekochte werken in ons archief liggen. Werken die aangekocht zijn met sponsorgeld van de Vereniging van 'de vrienden' van het museum. Een werk die soms een aanvulling is van een collectie van een kunstenaar die we al hebben in het museum en soms van een onbekende nieuwe kunstenaar uit Wageningen. De opdracht is het bedrag te besteden aan een eigen collectie verantwoorde Wageningse hedendaagse en moderne kunst. We hebben toch al het nodige verzameld. We kwamen tot de conclusie dat de collectie van 3D kunst in de minderheid is en we deze nog wat kunnen uitbreiden. De aankoopcommissie probeert dan ook, de kwaliteit en de onderlinge samenhang van de collectie te bewaken.

Na deze expositie kwamen de kunstenaars Wencke Vinks en Arno Goosens. Beide hebben in binnen- en buitenland veelvuldig geëxposeerd met veel succes. Wencke Vinks had nota bene in 2019 in het Rijksmuseum een jaar mogen exposeren omdat zij als beginnend kunstenaar een prijs had gewonnen met haar 'lezende vrouw' schilderij, olieverf op paneel, wat zij in de stijl van Rembrandt, met als techniek Clair obscure schilderde. <https://www.wencevinks.nl>. Arno Goosens, bioloog en beeldhouwer, maakte vooral beelden van dieren in brons (<https://www.arnogoosens.nl>). Met de vermelding van hun website kunt u nog eens naar hun werk kijken.

De meest controversiële expositie was die van bijzondere kunstenares en dichteres Anyta Holst die samen met werken uit het 'Depot' uit Wageningen de expositie 'de kracht van hoop' hadden ingericht. Holst liet zich met tekenwerk inspireren door de thema's pandemie, scheidslijnen, sociaal isolement, ontheemding en kind verhalen. Het waren heftige confronterende beelden die om compassie van de toeschouwer vroegen. Kunst moet soms wat 'schuren', dat toeschouwers dat soms moeilijk vonden was te lezen in de hoeveelheid reacties. Maar dat is juist iets wat wij beogen met onze exposities, kunst moet iets doen met mensen, reacties opwekken zowel positief als 'negatief'. Van Beeldengalerij het Depot uit Wageningen waren in samenwerking met Holst diverse beelden te zien. We streven naar meer samenwerking met diverse kunstorganisaties uit Wageningen.

Van Anyta Holst <https://www.anytaholst.nl> werd nog een succesvolle gedichten workshop georganiseerd door Hannie Gnodde, nieuwe vrijwilliger in ons museum die met veel enthousiasme activiteiten organiseert. Zij streeft ernaar de workshops voor zowel kinderen als volwassenen in het thema van de exposities van het Koetshuis te houden.

Als verrassing vast een voorproefje op volgend jaar. We zijn in overleg met het bestuur van 'beelden op de berg' die in 2024 weer heel bijzondere dingen gaat organiseren. Wij zullen als kunstcommissie hieraan voor het eerst onze samenwerking verlenen en verheugen ons hierop. Kortom, veel nieuwe ideeën en wij hopen dat u ze net zo leuk zult vinden als wij.

COLLECTIECOMMISSIE

Het afgelopen jaar is de collectie commissie uitgebreid met twee nieuwe medewerkers: Tessa de Vries en Mark Vogt. Tessa heeft zich samen met Imke Schlösser beziggehouden met de registratie en het openbaar maken van de Johan Haak Collectie en Mark Vogt heeft de vele werken van deze omvangrijke collectie gefotografeerd. Helaas hebben we afscheid moeten nemen van Gerda van Raan, die door verhuizing niet meer voor het museum werkzaam kon zijn.

Al met al een welkome aanvulling voor de uit te voeren taken zoals het registreren, fotograferen en het fysiek en online presenteren van de collectie. De hoofdtak is het behoud en beheer van de collectie. Daar valt een goed werkend collectie registratiesysteem onder, maar ook de zorg voor goede bewaaromstandigheden. We letten op de klimatologische omstandigheden zoals temperatuur en relatieve vochtigheid en houden het lichtregime in de gaten, zodat geen blijvende schade ontstaat aan de objecten.

De collectie is voor een groot deel opgebouwd uit de in 1988 door de gemeente Wageningen in bruikleen gegeven objecten die afkomstig waren van het in 1965 opgeheven Gemeentelijk Historisch Museum van Wageningen. Daarom heen is vanaf de oprichting van het museum de collectie uitgebreid met schenkingen, bruiklenen en aankopen. De totale collectie is onderverdeeld in een aantal deelverzamelingen zoals bijvoorbeeld archeologie, kasteel van Wageningen, tweede wereldoorlog en maatschappelijk leven. De verzameling kunst neemt een aparte plaats in. De kerncollectie wordt getoond in de vaste presentatie in de Historiezaal en de zaal 40-45.

De collectie commissie probeert de kwaliteit en de samenhang van deze totale collectie te verbeteren door doelgericht aankopen te doen of bruiklenen aan te vragen. De gebruikswaarde voor educatie of exposities worden bij keuzes meegenomen. Sinds 2016 is besloten dat het museum zich ook richt op het verzamelen van beeldende kunst die een tijdsbeeld geeft van de stad Wageningen en de directe omgeving en op het verzamelen van werk van bekende Wageningse kunstenaars, zoals bijvoorbeeld August Falise, Harmen Meurs en Ben van Londen.

Dit jaar zijn er in dit verband verschillende verwervingen gedaan. In het verlengde van de expositie van "Harmen Meurs, een eigenzinnig kunstenaar" werd besloten werk van Harmen Meurs aan de collectie toe te voegen. Het bestuur heeft in november 2021 een ad-hoc werkgroep ingesteld en haar de opdracht gegeven op zoek te gaan naar een geschikt werk. Dit heeft geresulteerd in de aanschaf van een olieverfschilderij uit 1926 voorstellend een onbekende vrouw. Daarnaast kregen we nog een schenking van de litho "Le viaduct de Saint Mammé" en hebben we een eigen aankoop gedaan van de litho "En famille".

De August Falise verzameling hebben we kunnen uitbreiden met twee bronzen beelden: een Heilig Hart Beeld en een beeld van een zittende vrouw met naaiwerk op haar schoot.

Een ander noemenswaardige verwerving zijn een serie van olieverfschilderijen op doek van de kunstenaar Kees Veenendaal (1942-2011). Een indrukwekkende reeks landschap impressies van de omgeving van Wageningen.

In november kregen we een bijzondere permanente bruikleen: een houten speelgoed pont voorstellend de pont het Lexcesveer. In 1943 gemaakt door de oud-burgemeester M.J. IJzerman. Bij dezelfde bruikleen hoort een aquarel gemaakt door Piet de Jong, voorstellend de Wageningse Berg gezien van de Grebbedijk. Bij het afscheid van IJzerman in 1947 werd deze aquarel aan hem overhandigd. In het bijzijn van burgemeester Floor Vermeulen werden deze twee bijzondere historische objecten door de kleinzoon van de oud-burgemeester IJzerman aan het museum overhandigd.

Na omzwervingen kwam in 2022 een relict uit de Lubber Adolph Torck periode naar het museum: Het raam uit huize Torck, overgebleven uit de brand van 1972 en sindsdien bewaard en ingemetseld als raam in een tuinschuur. Deze zogenaamde Oeil de Boeuf uit 1741 heeft een eerste fase van restauratie ondergaan waarbij het hout, de verf en het metaal geconsolideerd is, waardoor het behoud van het raam gewaarborgd is. Door fondsenwerving zal een volgende restauratie mogelijk gemaakt kunnen worden: de restauratie van het hout, metaal en verf en de reconstructie van de glaspaneeltjes.

Ook zijn we bezig geweest de eigen collectie buiten de kerncollectie meer voor het voetlicht te brengen door het organiseren van kleine tentoonstelling in de Torckkamer en in de Bibliotheek Wageningen.

In de Torckkamer werd de tentoonstelling "August Falise rondom aanwinsten" in aangepaste vorm en met andere objecten verlengd tot 15 mei.

Vanaf 26 mei waren daar de werken van Kees Veenendaal te zien in "geïnspireerde landschappen". Een presentatie die later is aangevuld met aanwinsten van de kunstaankoopcommissie.

In de bibliotheek heeft Willem Groenewegen een kleine expositie samengesteld rondom het thema Oorlog en Vrede. Deze vitrine expositie was te zien van 23 april tot-en-met 4 augustus.

Het in 2021 gestarte project rondom de Johan Haak Verzameling is voortgezet. De webpagina is gemaakt en is op de website van het museum gezet. Met de plaatsing op de beeldbank Wageningen is deels begonnen. Dit hele project vergt meer tijd dan verwacht.

Tussendoor zijn regelmatig vragen van particulieren en organisaties. Hier proberen we zo goed mogelijk op te anticiperen.

De collectiecommissie heeft foto's aangeleverd voor het in 2023 uit te komen boek "Joods Wageningen in de tweede wereldoorlog, een kroniek en een herinnering" van de Stichting Joods Erfgoed Wageningen.

Voor de jaargang 2022 van het tijdschrift Oud Wageningen zijn voor het thema "Wageningen op Doek" weer een serie artikelen geschreven.

In bijlage 1 is een overzicht van aanwinsten in 2022 te vinden. Tijdens de standplaats controle is er een aantal objecten gevonden, die nog niet geregistreerd bleken te zijn. Dat is alsnog gebeurd, deze zijn nu op de lijst aanwinsten geplaatst.

EDUCATIECOMMISSIE

In het verslagjaar werden de volgende projecten uitgevoerd:

- Gijsbert, een jongen in de Middeleeuwen, groep 5/6 basisschool
- WO2: Van evacuatie tot Capitulatie, een project over de oorlog in Wageningen e.o. groep 7/8 basisschool.

Naar aanleiding van een expositie werden op een woensdag Kinderactiviteiten georganiseerd. Er hebben dit jaar geen workshops plaatsgevonden. De workshop rond de tentoonstelling van oud Burgemeester Rumund die was voorbereid, werd vanwege geringe belangstelling afgezegd.

Voor de Workshop "Wageningse Landschappen" is in december start gemaakt. De uitvoering daarvan is op 1 maart 2023.

Personele bezetting en werving:

Beide werkgroepen bestaan in wisselende samenstelling uit 4 personen.

Er wordt dringend gezocht naar uitbreiding. Er zijn enkele potentiële nieuwe vrijwilligers voor onze projecten.

Aanpassingen, vernieuwingen en organisatie:

Voor het project Gijsbert is de Brouwkelder ingericht in de sfeer van een bierbrouwerij en wordt tijdens de bezoeken opengesteld en krijgen leerlingen een rondleiding in deze gewelfde kelder.

Het verwerkingsmateriaal is hier en daar aangepast en enkele kopieën worden voor de presentatie in kleur aangeboden.

Voor het project WO2 zijn de foto's van het evacuatiespel aangepast.

Voor de verwerkingsbladen in de bevrijdingszaal is een professional aangetrokken om ook deze materialen nog meer up to date te maken.

Verder is een schema ontwikkeld dat goed inzicht geven aan de medewerkers over de organisatie van de werkwijze van een klas in de Casteelse Poort. Het schema is te gebruiken met verschillende leerlingaantallen/beschikbare medewerkers.

Er is hard gewerkt aan het opslagsysteem. Alle materialen zijn goed opgeslagen.

Educatie:

Om de werkgroep nieuwe/andere inzichten te verschaffen en elkaar in een andere setting te ontmoeten wordt gestreefd naar een zinvol bezoek aan een museum in de omgeving.

Dit jaar hebben we De Bastei bezocht in Nijmegen.

WINKEL & BALIE

Winkel

De omzet van de winkel bedroeg in het verslagjaar € 2.253, bijna drie keer zoveel als in 2021, maar altijd nog fors lager dan het topjaar 2019 (bijna € 7 mille). Een groot deel van de behaalde omzet was te danken aan boeken over het landschap. De boeken over Ben van Londen, in het verleden ook een hardloper, zijn helaas bij de uitgever (en bij ons) uitverkocht.

Wel werden er voor Erfgoed Gelderland 14 exemplaren (€ 100 per stuk) van het Verhaal van Gelderland verkocht aan medewerkers van het museum. Voor het museum bleef een netto overschot van 261 euro over.

Door personele mutaties was er in 2022 geen winkelbeheerder. In 2023 is Anne Marijke Chabot-Rutten aangetreden als nieuwe winkel en balie coördinator.

Balie

Als gevolg van de opeenvolgende lockdowns en de variërende en niet altijd voor iedereen even duidelijke beschermingsmaatregelen tegen Covid-19 hebben wij in 2021 afscheid moeten nemen van 13 baliemedewerkers. Waren er in 2021 7 nieuwe medewerkers, in 2022 mochten we 4 nieuwe medewerkers begroeten en werd de negatieve balans in het aantal beschikbare medewerkers weer positief. De sluiting van het museum op de dinsdagen werd weliswaar gecontinueerd.

Met verschillende potentiële nieuwe medewerkers die zich aanmeldden in reactie op geplaatste oproepen zijn kennismakingsgesprekken gevoerd. De praktijk heeft uitgewezen dat de verwachtingen vaak niet beantwoordden aan de praktijk van het baliewerk. Baliemedewerkers zijn essentieel als gastvrouw/-heer voor de binnenkomende bezoekers, maar hebben daarnaast slechts een bescheiden rol in het totaal van de organisatie. Echter, in diverse gevallen hebben baliemedewerkers in het verleden deze functie benut om hun talenten verder te ontwikkelen en hebben zij zich laten kennen als gewaardeerde medewerkers in bestuur en commissies.

Kortom: als baliemedewerker kun je in het museum alle kanten op.

PUBLIC RELATIONS & EVENEMENTEN COMMISSIE

Nieuwe taak en naamswijziging

De taken van de PR commissie zijn in 2022 uitgebreid met het ontwikkelen van nieuwe evenementen. Daarom is de naam van de PR commissie gewijzigd in PR en Evenementencommissie.

Het bestuur wil het museum dynamischer maken door meer activiteiten/evenementen te koppelen aan de tentoonstellingen en exposities. Dit heeft als effect dat het museum vaker in het nieuws komt en zo meer bekendheid zal krijgen. De PR en Evenementencommissie gaat hier uitvoering aan geven en zal het voortouw nemen om samen met andere commissies activiteiten te ontwikkelen die passen bij het thema van tentoonstellingen.

Uiteraard haakt het museum aan bij bestaande (jaarlijkse) Wageningse evenementen zoals Open Monumentendag. De PR en Evenementencommissie was in 2022 betrokken bij de Molenmarkt, de Culturele ronde van Wageningen en Montmartre aan de Rijn.

Faciliteren

De PR en Evenementencommissie faciliteert op verzoek andere commissies op PR gebied zoals het verzorgen van promotie voor tentoonstellingen en andere activiteiten. Dit kan zijn drukwerkbegeleiding, het laten maken van affiches en flyers, het schrijven van persberichten en aankondigingen via social media, website en de lokale kranten.

In 2022 hebben de Educatiecommissie, de Tentoonstellingscommissie en de Kunstcommissie gebruik gemaakt van deze ondersteuning.

In 2022 was de commissie actief betrokken bij de tentoonstellingen:

- Wageningen stad der Bevrijding herdenkt en viert 1945-2022
- Het rampjaar 1672
- Verbeelding van het landschap, Wageningen op het kruispunt van vier landschappen

Bij de kunstexposities:

- Dropping van een kwetsbare vrede
- Trotse pauwen en meesterlijk licht, Arno Goossen en Wencke Vinks
- De kracht van Hoop, Anyta Holst

Evenementen

De PR en Evenementencommissie nam in 2022 het voortouw voor een kleine uitvoering van de Lichtjesavond. Twee zangkoren traden 's avonds op in kerstsfeer in en buiten het museum.

De PR en Evenementencommissie was in november met een boekenkraam aanwezig op de Gelderse Landdag in Junushoff.

Eindelijk kon aandacht worden besteed aan de voedseloperatie Faust van mei 1945. Door de beperkingen van corona kon een groots opgezet evenement in 2020 en 2021 niet doorgaan. Maar als bijproduct was wel een boekje verschenen met een fietsroute van Wageningen naar Rhenen, langs markante punten uit WO II. Op 30 april reden enkele tientallen mensen deze route; ze leverden in Rhenen de meegebrachte voedselpakketten af t.b.v. de voedselbank. Dit project was een samenwerking tussen de musea van Wageningen en Rhenen.

Publicaties

De onder evenementen genoemde fietsroute staat beschreven in het boekje "Faust historische route; herbeleving voedsel-tarnsporten '45", een publicatie die al in 2021 verscheen.

Ter gelegenheid van de maand van de geschiedenis verscheen in oktober het boekje "Van Kasteel tot De Casteelse Poort", de geschiedenis van de locatie van het museum van 1500 tot heden. Dit was een samenwerkingsproject tussen de Historische Vereniging Oud Wageningen en Museum De Casteelse Poort.

Nieuwsbrief

De halfjaarlijkse papieren nieuwsbrief voor vrijwilligers en vrienden van het museum is in 2022 volgens schema twee keer verschenen in mei en oktober. De oplage is 250 stuks. Van een Vriend van het museum kwam de reactie om de nieuwsbrief voortaan digitaal uit te brengen.

Vernieuwing website en logo

De commissie heeft de vernieuwing van de website in gang gezet, webdesigner Wim de Vos heeft de opdracht de website overzichtelijker te maken voor bezoekers en belangstellenden en gebruiksvriendelijker te maken voor de vrijwilliger die de website beheert. CP vrijwilliger Sanne Fonteyn-Roseboom maakt de voorstellen voor nieuw kleurgebruik en modern logo. Dit zal in 2023 worden voltooid.

Organisatie

Binnen de PR en evenementencommissie is er een taakverdeling:

- Annelies Hoogmoed, voorzitter, oude media, drukwerk begeleiding, nieuwsbrief
- Marlou Kursten, beheer social media
- Elisabeth van Strien, beheer website
- Hannie Gnodde, organisatie van evenementen, ontwikkelen nieuwe activiteiten.

De commissie kan rekenen op hulp van twee uitstekende fotografen: CP vrijwilliger Jaap Mons en voormalig CP vrijwilliger Jacques van der Weiden.

Voor het drukwerkontwerp maakt de commissie gebruik van de diensten van Michel Hildebrand.

Evelien Storchi was voor de commissie de contactpersoon van het bestuur, dat is eind 2022 overgedragen aan Daan van der Sleen.

De commissie is bereikbaar via studio@casteelsepoort.nl

ICT

Automatisering

Ook in 2022 zijn er geen noemenswaardige hard- of softwareproblemen opgetreden, zodat er op dat gebied geen onverwachte uitgaven nodig waren.

Bestuursleden en andere vrijwilligers hebben altijd al thuiscomputers en laptops gebruikt voor museum werk. Dat gebeurt ook vaak thuis en de betreffende documenten en bestanden zijn dan niet direct voor anderen beschikbaar. Ook is centrale archivering lastiger.

Het afgelopen jaar is er voortgeborduurd op de mogelijkheden die geboden worden door de eerder ingerichte centrale opslag van documenten en e-mail. Deze zijn hiermee voor alle betrokken medewerkers gemakkelijker toegankelijk, ook vanaf thuis en buiten openingstijden zodat er beter samengewerkt kan worden. Het aantal medewerkers dat hier gebruik van maakt stijgt gestaag.

De centrale systemen worden hierdoor wel telkens meer gebruikt, en het ligt dan ook in de verwachting dat op termijn pc's en/of de servers uitgebreid of vervangen moeten gaan worden door grotere of snellere versies.

BIJLAGE 1

Aanwinsten collectie 2022

1. Boek met krantenknipsels van de vervolgserie serie "In de Soete Suykerbol"; schenker anoniem
2. Koperen duiten, twaalf stuks uit de 18e eeuw; schenker Henk Slegten
3. Drie schriften met teksten van liederen door D. Elburg, Hoogstraat 140 te Wageningen
4. Historisch graan, arch. vondst Wageningse Berg (West-Berg) ca. 1200; schenker anoniem
5. Fietstocht over het Wageningse van 1940 - 1945, 2003 schenking Dhr. Arjan van Diermen
6. Wageningse documenten aangaande tweede wereldoorlog; schenking Arjan van Diermen.
7. August Falise, bronzen Heilig Hart beeld, 1926; aankoop Dhr. J. Kroone
8. August Falise, terra cotta beeld de naaister, z.j. ca 1900 -1930; schenking Dhr. J. Kroone
9. Verschillende tekeningen en schilderijen van Johan Haak; schenking Mevr. Constandse
10. Prent roept op onder te duiken in plaats van verplichte tewerkstelling, 01-1945; schenker anoniem
11. Anton C. Zeven, boekje handmerken van Wageningers vanaf 1586; schenking Dhr. A. Zeven
12. Sigarenkistje Schimmelpenninck VNOP ca. 1950-2000; schenking Schimmelpenninck BV
13. Certificaat Schimmelpenninck; Senioritas de Luxe op 1 juni 1983 Schimmelpenninck
14. Videocassette Prins Bernhard en Wageningen; schenking Dhr. P. Woldendorp
15. Videocassette Veluwe anno 1920; schenking Dhr. P. Woldendorp
16. Diverse stenen werktuigjes uit de nieuwe steentijd; onbekende herkomst
17. Harmen Meurs, Portret van een vrouw met gestreepte muts en shawl; aankoop
18. Harmen Meurs, Litho 'En familie' ca 1930 1939; aankoop
19. Harmen Meurs, Litho "Le viaduct de Saint Mammé" te Frankrijk; schenking Dhr. Jan Schakel
20. Bonnenboekje Bewijs van betaald veergeld Lexkesveer; schenker anoniem
21. Grafbrief Begraafplaats te Wageningen d.d. 4 febr. 1943; schenking Dhr. T. van den Brink
22. Herinneringssieraad Wageningen 700 jaar stad; schenking Dhr. D Peppelinkhuizen
23. Twee drinkglazen Wageningen 700 jaar stad; schenking Dhr. D Peppelinkhuizen
24. Meerdere landschappen van Kees Veenendaal: schenking Dhr. R. Veenendaal en Mevr. Nijsen
25. Frouwien Soenfeld, Tegeltafel; aankoop m.b.v. Stichting Vrienden van het Museum
26. Tibo van de Zand, bronzen beeld: "Into the future" ca. 2010; aankoop m.b.v. St. Vrienden Museum
27. Ontbijtlaken Wageningen 700 jaar stad; onbekende schenker

28. Zetletters van de fa Ponsen en Looyen; schenking Mevr. Looyen
29. Boekje over Eppo Doeve door A Glavimans, 1947; schenking Dhr. J Vreugdenhil
30. Foto van burgemeester ir. M.J. IJzerman, van 1938 tot en met 1943; schenking onbekend
31. Verzameling boeken met omslag ontwerp van Eppo Doeve; schenking Dhr. J. Schakel
32. Schilderij P. de Jong Gezicht op de Grebbeberg; bruikleen Gemeente Wageningen
33. Houten speelgoed veerpont Lexkesveer; bruikleen Gemeente Wageningen
34. Tegeltje Dhr. Maasland te Wageningen; schenking Mevr. Knoop-van Brussel
35. Beker Bus wedstrijd naar Mont Carlo v.d. Weerd; schenking Mevr. Nicolette Ledoux
36. Tekening Johan Haak: Gezicht op de Eng; schenking Mevr. Ria Wigt
37. Delfstof ijzeroer bodemvondst te Wageningen; schenking M.G. Eimers
38. Musketkogels zeven st. en duiten twaalf st. bodemvondsten; schenking Dhr. Henk Slegten
39. Medicijndoosje R. van Eck apotheker te Wageningen ca. 1900; schenking Dhr. D de Wit
40. Schoenlepel van Van Aggelen Schoenhandel ca. 1905 -1930; schenking Dhr. D de Wit
41. Vlag Ireneschool en vlag 50 jaar bevrijding van Nederland 1995; onbekende schenker
42. Vier verschillende drinkglazen Wageningen 700 jaar stad; schenking W.U.R

BIJLAGE 2

Vrijwilligers die in 2022 actief waren voor het museum

Voornaam	Achternaam		
Mario	Amati	Bastiaan	van Mastrigt
Eric	Bakkum	Jaap	Mons
Christiaan	Begemann	Loes	Mulder-den Nijs
Ben	van den Berg	Jan	Nab
Jan-Rienk	Bloembergen	Ger	Naber
Sylvia	Bomer	Marja	van Nielen
Joke	Bouwman-Bongaards	Jilles	van Nielen
Arnold	Braaksma	Jan	Oude Voshaar
Bert	van den Broek	Nico	Patist
Jettie	Buma	Sanne	Fonteyjn-Roseboom
Ton	Delhez	Titia	Russchen
Egbert	Egberts	Jan	Schakel
Greet	Eijkelenboom	Imke	Schlösser
Ineke	van Elk	Henk	Schröder
Jan	Figge	Heleen	Siegmann
Jan	Fogteloo	Daan	van der Sleen
Jean	Gardeniers	Evelien	Storchi
Annie	van Gelder	Elisabeth	van Strien
Jola	Gerritsen	Milou	Terwoert
Hannie	Gnodde	Erik	van Tiel
Irma	Gosliga	Liesbeth	Tuijnman
Willem	Groenewegen	Hannah	te Velde
Theo	Guiking	Martin	Verstegen
Desiree	Gullik-Veenendaal	Mariet	Verstegen-Spiertz
Thea	Hagen	Jelle	Vervloet
Ans	van der Heijden	Ditta	van Vliet
Wim	Heijman	Mark	Vogt
Annelies	Hoogmoed	Tessa	de Vries
Anneke	Jaarsma	Gerrie	de Vos
Roeland	Janssen	Jan	Vreugdenhil
Arie	de Koning	Saskia	Werner
Sonja	Kruitwagen	Thuur	Westermann - Welling
Marlou	Kursten	Freerk	Wiersum
Priscilla	van Leeuwen	Marianne	Withagen
Ard	de Leur	Ellen	Zaal
Evelien	van Leusden	Hennie	van Zuidam
Kees	van Loon	Wolter	van der Zweerde
		Monique	Zwetsloot